

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2018-4-21 (Ortak Girişim)
Karar Sayısı : 18-20/351-172
Karar Tarihi : 21.06.2018

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN, Şükran KODALAK, Mehmet AYAN

B. RAPORTÖRLER: Bahar ERSOY ZENGİN, Mehmet Yavuz GÜNER,
Nezir Furkan KIRAN

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : - Conversions and Accessories Holding Company Limited
Temsilcisi: Av. Fatih ERBİCAN
İzzetpaşa Mah. Yeni yol Cad., Avcı Sk. No:1/6 Şişli/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Toyota Motor Corporation ve Conversions and Accessories Holding Company Limited arasında Toyota ve Lexus markalı araçlar için aksesuar geliştirme, üretme, montaj ve tedariki amacıyla bir ortak girişim şirketi kurulması işlemine izin verilmesi talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 08.05.2018 tarih ve 3622 sayı ile giren ve en son 08.06.2018 tarih ve 4489 sayı ile eksiklikleri tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen 11.06.2018 tarih ve 2018-4-21/Öİ sayılı Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle; dosya konusu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Taraflar

- (4) Toyota Motor Corporation (TMC); Japonya'da kurulu şirket olup Tokyo, Nagoya, New York ve Londra borsalarına kotedir. Şirket, esas faaliyetini otomotiv endüstrisine yönelik sürdürmekle birlikte finans ve diğer bazı sektörlerde de faaliyet göstermektedir. TMC'nin otomotiv endüstrisindeki faaliyetleri; Toyota ve Lexus marka binek otomobil, minivan ve kamyon gibi ticari araçlar ile bunların yedek parçalarının ve aksesuarlarının dizaynı, üretimi, bir araya getirilmesi ve satışı olarak sayılabilir. Finans sektöründe ise, Toyota ve Lexus marka araçların satın alınmasına yönelik olarak bayilerin müşterilerinin finanse edilmesini sağlamaktadır. TMC'nin, Türkiye'de otomotiv imalatı ve satışı alanında faaliyet gösteren, Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş. (TOYOTA OTOMOTİV) unvanlı bir iştiraki bulunmaktadır. Bu şirket Avrupa'da bulunan üretim üslerinden biri olup, ürettiği modellerin (Corolla, Verso, Toyota C-HR) büyük bir kısmını 100 kadar ülkeye ihraç etmekte; geri kalanını ise Türkiye'de münhasır distribütörü aracılığıyla satışa sunmaktadır. TMC'nin Türkiye'deki satışları (Toyota ve Lexus marka araçlar ile bunların yedek parçaları ve aksesuarları) münhasır olarak Abdul Latif Jameel International DMCC'nin (ALJ) kontrolünde bulunan Toyota Pazarlama ve Satış A.Ş. (TOYOTA PAZARLAMA) aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu çerçevede, TMC'nin -Türkiye'de satışa sunulmak üzere- TOYOTA PAZARLAMA'ya Toyota ve Lexus marka araçları ve bunların yedek parçaları ile aksesuarlarını doğrudan sattığı bilinmektedir.

- (5) ALJ; Suudi Arabistan, Cezayir ve Fas'ta Toyota ve Lexus markalı araçların distribütörlüğünü yapmakta olup; temel faaliyet alanları, otomotiv ve mühendislik, arazi ve gayrimenkul, finansal hizmetler, tüketici finansmanı, reklam ve medya, enerji ve çevresel hizmetler olarak sayılmıştır. Otomotiv sektörü bakımından ALJ, Türkiye, Cezayir, Suudi Arabistan ve Fas'ta Toyota ve Lexus marka araçların ve bunların satış sonrası ürünlerinin distribütörlüğünü; Cezayir, Fas ve Mısır'da Toyota Grubu'na ait olan Hino kamyonların ve bunların satış sonrası ürünlerinin distribütörlüğünü; Suudi Arabistan'da ise Toyota forkliftleri distribütörlüğü ile Çin, Almanya ve Birleşik Krallık'ta Toyota ve Lexus araçların bayiliğini yürütmektedir. Buna ek olarak ALJ, Suudi Arabistan'da, kontrol ettiği Abdul Latif Jameel Import and Distribution Company Ltd. aracılığıyla kendisine TMC tarafından sağlanan lisans doğrultusunda, Toyota ve Lexus marka aksesuar dizayn etmekte ve geliştirmektedir¹.
- (6) ALJ, iştiraki TOYOTA PAZARLAMA vasıtasıyla Türkiye'de Toyota ve Lexus marka araçların, yedek parçaların ve aksesuarların münhasır distribütörlüğünü yapmaktadır. ALJ ayrıca, Türkiye'de Toyota ve Lexus marka araçlar için perakende satış kanalı ve servis (Toyota ve Lexus bayii) olarak faaliyet göstermekte; Toyota ve Lexus marka araçlara yönelik tüketici finansmanı, tüm marka araçlara yönelik ikinci el araç satışı gibi faaliyetlere ek olarak sigorta acenteliği hizmetleri de sunmaktadır. Bunun yanı sıra, ALJ'nin Türkiye'de, ticari araçlara (otobüs ve kamyonlara) yönelik soğutma ve klima cihazları kurulumu gerçekleştiren bir şirkette ortak kontrolü bulunmakta; diğer yandan taşıtlar için yedek parça (amortisör, fren balatası ve fren diskisi), motor yağı, pil gibi ürünlerin ithalatı, ihracatı ve toptan satışı ile işigal eden bir iştiraki Türkiye'de faaliyet göstermektedir.
- (7) Conversions and Accessories Holding Company Limited (CAHCO); bildirim konusu ortak girişimin kurulması amacıyla 2016 yılında Jersey'de kurulmuştur. ALJ tarafından kontrol edilen şirketin, Türkiye'de ya da başka bir ülkede herhangi bir cirosu bulunmamaktadır.
- (8) İşlem kapsamında kurulacak ortak girişim olan Toyota Accessories Development Middle East Fzco (TADME); TMC'den alacağı lisansla Toyota ve Lexus markaları araçlar için aksesuar üretilip bunları Suudi Arabistan, Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleri ile Türkiye'deki Toyota yetkili distribütörlerine satacaktır.

G.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

- (9) Bildirim Formunda başvuru konusu işlemin, TMC ve CAHCO arasında 08.11.2017 tarihinde imzalanan Hissedarlar Sözleşmesi'ne dayandığı belirtilmiştir. Bu kapsamda, anılan sözleşme uyarınca, bahse konu ortak girişimin gerçekleştirilmesine yönelik bir araç olarak CAHCO tarafından kurulan ve hâlihazırda CAHCO'nun tamamına sahip olduğu Jameel Conversions and Accesories Middle East FZE'nin² sermaye artışına katkı suretiyle hisselerinin %51'inin TMC tarafından alınacağı ve bir ortak girişim şirketine dönüştürüleceği; kurulacak ortak girişimin ticaret unvanının ise değiştirilerek TADME olacağı ifade edilmiştir.
- (10) 2010/4 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in (2010/4 sayılı Tebliğ) 5. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde, bir ortak girişimin 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında bir devralma olarak değerlendirilebilmesi için "ortak kontrol" ve "tam işlevsellik (bağımsız iktisadi varlık)" koşullarını taşıması gerekmektedir.

¹ Bildirim Formunda, ALJ'nin Suudi Arabistan'da Toyota ve Lexus marka araçlara yönelik olarak, TMC'den aldığı lisans çerçevesinde aksesuar ürettiği bildirilmişse de, ortak girişimin faaliyete başlamasından sonra söz konusu faaliyetini sonlandırmasının planlandığı belirtilmiştir.

² Dosya içeriğinden, 28.05.2017 tarihinde kurulan şirketin hâlihazırda herhangi bir faaliyeti ve cirosunun olmadığı anlaşılmıştır.

- (11) Taraflar arasında imzalanan sözleşme uyarınca, ortak girişim şirketinin yönetim kurulu dört kişiden oluşacak olup; bunların ikisi TMC, diğer ikisi ise CAHCO tarafından belirlenecektir. Şirketin günlük yönetimi dışındaki kararlarını alacak olan yönetim kurulu, en az biri TMC ve en az biri CAHCO tarafından belirlenen üyelerden olmak üzere en az iki üyenin katılımı ile toplanacaktır. Yine sözleşmeye göre, yönetim kurulu başkanı TMC tarafından atanacak olup, kararların alınmasında her bir üyenin bir oya sahip olacağı ve yönetim kurulu başkanının oyunun belirleyici olmayacağı açıkça ifade edilmiştir. Ayrıca üye tam sayısının çoğunluğunun arandığı bazı istisnai durumlar dışında, kararların basit çoğunlukla alınacağı sözleşmede yer almıştır. Bunun yanı sıra, şirketin günlük operasyonel ve yönetsel işlerini yürütmek üzere kurulan yönetim komitesinin üyelerinin de taraflar arasında eşit olarak paylaştırıldığı; şirket müdürlerinin atanması ve görevden uzaklaştırılması, yıllık bütçe ve iş planının onaylanması gibi hususlarda hissedarların %75'inin onayının arandığı; dolayısıyla tarafların stratejik kararlara yönelik veto yetkisine sahip olduğu bildirilmiştir. Bu çerçevede, kurulacak ortak girişim şirketinin, işlem taraflarının ortak kontrolünde olacağı değerlendirilmektedir.
- (12) Bir ortak girişimin 2010/4 sayılı Tebliğ kapsamında bir yoğunlaşma olarak kabul edilmesi için aranan kriterlerden bir diğeri de, kurulacak işletmenin bağımsız bir iktisadi varlık niteliği taşımasıdır. Söz konusu kriter ile, kurulacak olan ortak girişimin kurucularından bağımsız olarak ilgili pazarda faaliyetlerini kalıcı olarak sürdürebilen ayrı bir teşebbüs olarak tanımlanıp tanımlanamayacağını tespit etmek amaçlanmaktadır. Bildirim Formunda yer alan bilgiler çerçevesinde, ortak girişim şirketinin, kendi yönetim organizasyonu, mali kaynaklar ve personeline sahip olacağı anlaşılmaktadır. Dosya içeriğinden, TADME'nin yaklaşık 75 personel ile faaliyet göstereceği, şirketin kendi CEO'su ve yönetim komitesinin bulunacağı, faaliyetlerini yürütebilmesi için 40 milyon Birleşik Arap Emirlikleri Dirhemi tutarında sermayeye sahip olacağı ve Dubai'de kiralık bir ofisinin olacağı anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra, her ne kadar TADME'nin orijinal Toyota ve Lexus marka araçlar için aksesuar³ geliştirmesi, üretmesi, bir araya getirmesi ya da temin edebilmesi için gerekli olan lisans TMC tarafından sağlanacak olsa da; TADME, söz konusu aksesuarları kendisi üretebileceği gibi, üçüncü taraflardan temin yoluna da gidebilecek olup satın alma ve satış konularında ana şirketlerden bağımsız olarak faaliyet gösterecektir. Dolayısıyla, işlem sonrasında kurulacak olan ortak girişim şirketinin bağımsız olarak faaliyet göstermek için yeterli kaynağa sahip olduğu ve operasyonel olarak bağımsız hareket edebilme kabiliyetinin bulunduğu; bu doğrultuda bağımsız bir iktisadi varlık niteliği taşıdığı kanaatine varılmıştır.
- (13) Yukarıda yer verilen bilgilerden, dosya konusu işlemin, bağımsız bir iktisadi varlığın tüm işlevlerini kalıcı olarak yerine getirecek bir ortak girişim kurulması niteliğini taşıdığı anlaşıldığından, söz konusu işlem 2010/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde bir devralma işlemidir. Dosya içeriğinden, işlem taraflarının cirolarının 2010/4 sayılı Tebliğ'in 7. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde öngörülen ciro eşiklerini aştığı anlaşıldığından bildirim konu işlem izne tabidir.
- (14) 2010/4 sayılı Tebliğ ekinde etkilenen pazarlar, bildirim konusu işlemten etkilenme ihtimali olan ve taraflardan en az ikisinin aynı ürün pazarında veya taraflardan en az bir tanesinin bir diğersinin faaliyette bulunduğu bir ürün pazarının alt veya üst pazarında faaliyette bulunduğu ilgili ürün pazarları olarak tanımlanmıştır.

³ Bildirim Formunda, aksesuar olarak; temelde uydu navigasyon sistemi ve alüminyum alaşımlı jant üretileceği belirtilmiştir.

- (15) Yukarıda yer verilen bilgiler ışığında, işlem tarafları TMC ve ALJ'nin dünya çapında faaliyet gösterdikleri ilgili ürün pazarlarında yatay (yedek parça satışı ile tüketici finansmanı bakımından)⁴ ve dikey (Toyota ve Lexus marka araçların, yedek parçaların ve aksesuarların distribütörlüğü ve bayiliği; Hino kamyonların ve bunların satış sonrası ürünlerinin distribütörlüğü; Toyota forkliftlerinin distribütörlüğü bakımından) bir örtüşme söz konusudur. TMC ve ALJ'nin yalnızca Türkiye'deki faaliyetleri dikkate alındığında ise, taraflar arasında dikey bir ilişkinin (Toyota ve Lexus marka araçların, yedek parçaların ve aksesuarların distribütörlüğü ve bayiliği) söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan, dünya çapında ana teşebbüsler ile ortak girişimin faaliyet alanları dikkate alındığında, TMC ile ortak girişimin Toyota ve Lexus marka araçların aksesuar dizaynı, geliştirilmesi, üretimi alanındaki faaliyetleri arasında yatay bir örtüşme bulunduğu görülmektedir. Ana teşebbüsler ile ortak girişimin yalnızca Türkiye'deki faaliyet alanları dikkate alındığında ise, ortak girişim ile ALJ'nin faaliyetleri açısından dikey bir kesişmenin (Toyota ve Lexus marka araçlara yönelik aksesuarların distribütörlüğü ve bayiliği bakımından) söz konusu olduğu anlaşılmaktadır.
- (16) Bildirim konusu ortak girişimin faaliyet alanı otomotiv aksesuarlarının üretim ve tedarikine ilişkin olduğundan, dosya kapsamında, ana teşebbüsler ile ortak girişimin Türkiye'de faaliyet alanlarının kesiştiği otomotiv aksesuarları pazarı esas alınmıştır. Genel olarak otomotiv aksesuarlarını; iç aksesuarlar (jantlar, paspaslar, koltuk kılıfları vs.), onarım gereçleri (farlar, direksiyon simitleri vs.), araç multimedya ekipmanları (görsel ve işitsel sistemler, uydu navigasyon sistemleri vs.) ve güvenlik sistemleri (hız ve mesafe uyarı sistemleri, mikro-algılama ve tespit güvenlik sistemleri vs.) şeklinde sınıflandırmak mümkündür. Bildirim Formunda, orijinal aksesuarlar ile isimsiz aksesuarların birbirlerine ikame olduğu, dolayısıyla aynı pazarda yer aldığı, bu hususun Kurul tarafından da çeşitli kararlarda⁵ benimsendiği belirtilmiştir. Bildirim Formunda, tarafların Türkiye'deki otomotiv aksesuar pazarının toplam büyüklüğüne ilişkin güvenilir bir veriye sahip olmadıkları, ayrıca söz konusu pazara ilişkin olarak bağımsız bir araştırmadan da haberdar olmadıkları; bununla birlikte, yıl içinde marka bazında satılan araçların, aynı yıl gerçekleşen toplam araç satışına oranının, o markaya ilişkin aksesuar satışları bakımından bir referans teşkil edebileceği ifade edilmiştir. Bunun üzerine, bahse konu pazar payının trafikte bulunan araç sayıları baz alınarak hesaplanıp hesaplanamayacağı sorulmuşsa da, tarafların söz konusu bilgiye sahip olmamaları nedeniyle bu hususta herhangi bir veri temin edilememiştir. Bu bağlamda, Toyota ve Lexus marka araçlar için pazar payları, 2017 yılı için sırasıyla %(.....) ve %(.....) oranında sunulmuştur. Bu çerçevede bildirim konusu devralma işleminin Türkiye'de yalnızca dikey bir ilişki doğuracağı, işlem taraflarının otomotiv aksesuarları pazarındaki payının tahminen oldukça düşük olduğu ve bu pazarda rekabetin yoğun olduğu hususları gözetilerek, ilgili pazarda hâkim durum yaratılması veya mevcut bir hâkim durumun güçlendirilmesi sonucunu doğurmayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

⁴ Hâlihazırda TMC ve ALJ'nin Toyota ve Lexus marka araçlara yönelik aksesuar üretimi alanında faaliyetleri kesişmekle birlikte, işlemin gerçekleşmesiyle birlikte ALJ'nin belirtilen faaliyetleri sona ereceğinden, söz konusu yatay ilişkiden söz edilmemiştir.

⁵ Örneğin 09.09.2009 tarihli ve 09-41/996-253 sayılı Kurul kararı.

- (17) 2010/4 sayılı Tebliğ'in 13. maddesinin üçüncü fıkrasında; *“Teşebbüsler arasında rekabeti sınırlayıcı amacı veya etkisi olan ve bağımsız bir iktisadi varlığın tüm işlevlerini kalıcı olarak yerine getirecek bir ortak girişimin oluşturulması, Kanunun 4 üncü ve 5 inci maddeleri çerçevesinde de değerlendirilir”* hükmüne yer verilmiştir. Bu çerçevede, bildirim konusu işlemin, taraflar arasındaki veya taraflarla ortak girişim arasındaki rekabeti kısıtlama amaç ve/veya etkisinin bulunup bulunmadığı da değerlendirilmiştir. Yukarıda yer verildiği üzere, ana teşebbüslerin Türkiye'deki faaliyetleri sadece dikey olarak örtüşmekte olup; hâlihazırda ALJ, TMC'den tedarik ettiği Toyota ve Lexus marka araçlar ile bu araçlara ait aksesuarlar ve yedek parçaları münhasıran Türkiye'de satmaktadır. Bildirim konusu işlem akabinde de, ana teşebbüsler arasındaki dikey ilişkide bir değişiklik öngörülmemektedir. Bunun yanı sıra, ALJ, bildirim konusu ortak girişim faaliyete geçtikten sonra, Toyota ve Lexus marka araçlara ilişkin aksesuarları aynı zamanda ortak girişimden de tedarik edebilecektir. Diğer yandan, ALJ'nin TMC'den aldığı lisans çerçevesinde, Suudi Arabistan'da Toyota ve Lexus marka araçlara yönelik olarak gerçekleştirmekte olduğu aksesuar geliştirilmesi ve üretimi faaliyetine son vereceği bilinmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında, bildirim konusu işlemin, ana teşebbüsler arasında rekabetçi davranışların koordinasyonu riski doğurma ihtimali bulunmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

H. SONUÇ

- (18) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna; işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde yasaklanan nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.